

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 34/03-26

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 12. marca 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť O. B., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 prvou vetou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 500/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. B. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 500/97 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 500/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. O. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť advokátke JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., trovy právneho zastúpenia vo výške 8 400 Sk (slovom osemtisícštyristo slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti O. B. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. januára 2003 doručená sťažnosť O. B., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 prvou vetou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o ochranu osobnosti vedenom pod sp. zn. 29 C 500/97.

Sťažovateľ uviedol, že je navrhovateľom v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 29 C 500/97, predmetom ktorého je jeho nárok na ochranu osobnosti. Vo

veci bolo rozhodnuté rozsudkom sp. zn. 29 C 500/97 z 13. apríla 1999, ktorým bola žaloba zamietnutá a proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie. Uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Co 370/99 z 22. februára 2000 bolo toto rozhodnutie okresného súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Okresný súd nariadil pojednávanie na 23. november 2000, ktoré sťažovateľ žiadal odročiť. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 7. jún 2001. Sťažovateľ uvádza, že už v priebehu prvostupňového konania mal závažné výhrady voči vedeniu pojednávania. Opakovane sa musel dožadovať správnej protokolácie prednesov účastníkov a vypočúvaných svedkov. Vzhľadom na tieto okolnosti sa sťažovateľ rozhodol, že z pojednávania konaného 23. októbra 2001 si zhotoví zvukový záznam. Pri vstupe do budovy okresného súdu mu bol diktafón odňatý príslušníkom justičnej stráže. Po začatí pojednávania právna zástupkyňa predniesla túto skutočnosť a požiadala o možnosť zhotovenia zvukového záznamu z priebehu pojednávania. Samosudkyňa však rozhodla, že zhotovenie zvukového záznamu nepovoľuje. Po tomto opatrení sťažovateľ vzniesol proti sudkyňi námietku zaujatosti, o ktorej nebolo doposiaľ rozhodnuté. Dňa 13. septembra 2002 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené uznesenie krajského súdu, ktorý vrátil vec súdu I. stupňa, pretože vec pojednávajúca sudkyňa sa nevyjadrila k bodom námietok obsiahnutých v podaní z 2. novembra 2001. Dňa 12. septembra 2002 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní. Z listu predsedu okresného súdu z 1. októbra 2002 je zrejmé, že sudkyňa sa vyjadrila k námietke zaujatosti 9. apríla 2002 a vec bola predložená krajskému súdu 12. júna 2002.

Dňa 27. decembra 2001 podal sťažovateľ ústavnému súdu sťažnosť pre porušenie svojho práva podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy postupom okresného súdu. Ústavný súd túto sťažnosť prijal a v časti odmietol pre nedostatok právomoci uznesením sp. zn. II. ÚS 26/02 z 13. marca 2002. Toto konanie pred ústavným súdom doposiaľ nebolo skončené.

Podľa názoru sťažovateľa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 29 C 500/97 došlo k prietahom. Prvé pojednávanie bolo nariadené po 8 mesiacoch od

doručenia zrušujúceho uznesenia krajského súdu. Toto pojednávanie sťažovateľ žiadal odročiť, preto obdobie od 23. novembra 2000 do 20. februára 2001, na kedy bolo toto pojednávanie odročené, nepričítava sťažovateľ na ťarchu okresnému súdu. V priebehu ďalšieho obdobia okresný súd konal neprimerane zdĺhavo, keď prvé uskutočnené pojednávanie bolo 7. júna 2001. Za čas, v ktorom dochádza k priet'ahom, sťažovateľ považuje dobu, ktorá uplynula od pojednávania 23. októbra 2001. Sudkyňa sa k námietke zaujatosti vyjadrila po viac než piatich mesiacoch a až o ďalšie dva mesiace bol spis s námietkou zaujatosti predložený krajskému súdu na rozhodnutie. Sťažovateľ považuje za odňatie práva na nestranný súd, keď sa o námietke zaujatosti sudkyne nerozhodlo v dôsledku postupu okresného súdu ani po roku a dvoch mesiacoch od jej vznesenia.

Sťažovateľ považuje za primerané, aby mu v tejto veci bolo priznané finančné zadost'učinenie, pretože predovšetkým v čase od zrušenia rozsudku súdu I. stupňa dochádza v konaní okresného súdu k priet'ahom, a to z toho dôvodu, že vzhľadom na predmet konania (ochrana osobnosti) možno už iba iluzórne predpokladať, že aj v prípade jeho úspechu bude sťažovateľovi poskytnutá primeraná a účinná satisfakcia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na prejednanie veci na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 29 C 500/97 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 500/97 bez priet'ahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 100.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom z 10. februára 2003 vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo vyjadrení uviedol, že návrh sťažovateľa bol podaný 30. októbra 1997 na miestne nepríslušnom Okresnom súde Košice I, ktorý ho 27. novembra 1997 postúpil Okresnému súde Košice II. Keďže žalobca si nesplnil poplatkovú povinnosť, bol na zaplatenie súdneho poplatku vyzvaný výzvou z 9. marca 1998 a súdny poplatok zaplatil 25. marca 1998. V dňoch 18. júna 1998, 13. októbra 1998, 12. januára 1999 a 13. apríla 1999 sa uskutočnili pojednávania. V dôsledku žalobcom podaného odvolania sa spis v období od 20. októbra 1999 do 30. marca 2000 nachádzal na krajskom súde. Uznesenie krajského súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie, nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 2000. V mesiaci júl 2000 bol určený termín pojednávania na 23. november 2000. Podaním zo 7. novembra 2000 požiadal sťažovateľ o odročenie tohto pojednávania. Pojednávanie bolo odročené na 20. február 2001. Tento termín bol z dôvodu práceneschopnosti vo veci konajúcej sudkyne JUDr. V. K. zrušený. Dňa 9. marca bol určený nový termín pojednávania na 7. jún 2001 a 23. októbra 2001 bola na pojednávaní sťažovateľom vznesená námietka zaujatosti voči JUDr. V. K. Dôvody tejto námietky boli doplnené podaním zo 6. novembra 2001. Dňa 9. apríla 2002 sa sudkyňa vyjadrila k námietke zaujatosti a vec sa 12. júna 2002 predložila na rozhodnutie krajskému súdu. Krajský súd vec vrátil 21. augusta 2002 bez rozhodnutia s odôvodnením, že je potrebné, aby sa konajúca sudkyňa vyjadrila ku všetkým bodom sťažovateľom vznesených námietok. Dňa 18. novembra 2002 predložila sudkyňa spis predsedovi okresného súdu v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), na základe čoho bola vec predložená podateľni súdu na pridelenie veci náhodným výberom inému sudcovi príslušného registra. V uvedený deň bol spis elektronickou podateľnou pridelený na rozhodnutie sudcovi Mgr. F. Č., ktorý vyzval žalobcu na oznámenie návrhov na doplnenie dokazovania. Pre obsiahlosť spisu a vzhľadom na to, že v súdnom oddelení Mgr. Č. je 658 nevybavených vecí, je časové obdobie, ktoré uplynulo od pridelenia spisu po vykonanie úkonu vo veci, primerané vyššie uvedeným objektívnym skutočnostiam. Pokiaľ ide o úkony vykonávané JUDr. V. K., tieto boli vykonávané v súlade s objektívnymi možnosťami v jej súdnom

oddelení, kde je 520 nevybavených vecí. Po pojednávaní 23. októbra 2001, na ktorom bola voči konajúcej sudkyňi vznesená námietka zaujatosti z dôvodu, že neumožnila vyhotovenie zvukového záznamu z pojednávania, nebolo možné touto sudkyňou vytýčiť termín ďalšieho pojednávania a keďže v tomto období sa necítila byť vo veci zaujatou, čo prezentovala vo svojom vyjadrení k vznesenej námietke z 9. apríla 2002, bolo potrebné vyčkať na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý v danej veci zaujme stanovisko. Ak by totiž krajský súd rozhodol, že JUDr. V. K. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania uvedenej veci, na novovytýčenom pojednávaní by sa zrejme zopakovala situácia z 23. októbra 2001. Predseda okresného súdu je toho názoru, že obdobie od 23. októbra 2001 do pridelenia veci Mgr. Č. nemožno považovať za prietah v konaní a v ostatnom období súd vo veci konal plynulo, primerane objektívnym možnostiam, ktoré sú na tunajšom súde vytvorené.

Predseda okresného súdu oznámil v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1999 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho. Dňa 20. februára 2002 bol ústavnému súdu doručený spis okresného súdu sp. zn. 29 C 500/97.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 24. februára 2003 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní. Vo svojom podaní z 24. februára 2003 sa vyjadrila k vyjadreniu predsedu okresného súdu, v ktorom uvádza, že z podania predsedu okresného súdu je zrejmé, že nekonal v čase do 14. apríla 2000 do 23. novembra 2000 (od vrátenia veci odvolacím súdom do termínu pojednávania uplynula doba 7 mesiacov). Dobu, ktorá uplynula medzi 20. februárom 2001 a 7. júnom 2001, považuje sťažovateľ tiež za neprimerane dlhú (odročenie pojednávania z februára na jún). Aj doba, ktorá uplynula od 7. júna 2001 do 23. októbra 2001, je podľa názoru právnej zástupkyne sťažovateľa neprimerane dlhá. Za najdlhšie obdobie považuje sťažovateľ obdobie medzi 23. októbrom 2001 a 18. februárom 2002, keď bola právnej zástupkyňi sťažovateľa doručená výzva na oznámenie návrhov na doplnenie

dokazovania. Vzhľadom na uznesenie krajského súdu z 21. augusta 2002 považuje sťažovateľ toto obdobie nielen za čas, v ktorom vznikali prietahy konaní, ale aj za obdobie, v ktorom bolo zasiahnuté do práva uvedeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže zavinením sudkyne nebolo rozhodnuté o námietke zaujatosti, pretože právu sťažovateľa na prerokovanie veci na nestrannom súde zodpovedá aj povinnosť orgánov, v ktorých právomoci je o námietke zaujatosti konať a rozhodnúť. Ďalej právna zástupkyňa sťažovateľa vo vyjadrení uvádza, že v spise okresného súdu sa nachádza vyjadrenie JUDr. V. K. z 11. novembra 2002, ktorým vyslovila svoju zaujatosť vo veci, odvolávajúc sa na zmenu svojho vnútorného postoja voči sťažovateľovi po podaní jeho sťažnosti na prietahy v konaní. Sťažovateľ podotýka, že v sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu len enumeroval fakty z priebehu konania, a teda len ťažko možno uveriť, že by zo všetkých podaní sťažovateľa práve uvedené zásadne zmenilo postoj sudkyne, ktorá ešte 9. apríla 2002 oboznámená s námietkou zaujatosti sťažovateľa a aj s obsahom sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal ústavnému súde v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 26/02, sa necítila vo veci zaujatá.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaní o každom návrhu pred ústavným súdom, v ktorom navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu (inú právnu) ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces z toho dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najprv vyčerpané všetky právne prostriedky ich ochrany, ktoré sú navrhovateľovi dostupné (I. ÚS 1/97, I. ÚS 49/98).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľ využil právne prostriedky, ktorých uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, a podal 12. septembra 2002 sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, čo však nezabezpečilo odstránenie stavu právnej neistoty vo veci, ktorou sa obrátil na okresný súd.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk konanie o ochranu osobnosti je možné hodnotiť ako zložitú vec z dôvodu, že konanie o ochrane osobnosti je náročné, pokiaľ ide o proces dokazovania, bolo potrebné vypočuť na každom pojednávaní viac svedkov, ktorí mali často protichodné výpovede, a z toho dôvodu bolo potrebné vykonať aj konfrontáciu.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu prietahov zo strany sťažovateľa takým správaním, ako je neospravedlnená neúčast' na pojednávaniach.

Dňa 30. októbra 1997 bol podaný Okresnému súdu Košice I návrh na ochranu osobnosti.

Dňa 27. novembra 1997 bol spis odstúpený z dôvodu miestnej nepríslušnosti Okresnému súdu Košice II.

Dňa 9. marca 1998 bola zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 25. marca 1998 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 11. júna 1999 bolo doručené okresnému súdu odvolanie navrhovateľa (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľa).

Dňa 17. júna 1999 bola navrhovateľovi zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 30. júla 1999 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 7. novembra 2000 došlo okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti navrhovateľa na pojednávaní 23. novembra 2000.

Dňa 11. júna 2001 bola zaslaná žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľa o vyhotovenie odpisu zápisnice z pojednávania, ktoré sa konalo 7. júna 2001.

Dňa 8. augusta 2001 bola navrhovateľovi zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku 250 Sk za odpis zápisnice z pojednávania 7. júna 2001.

Dňa 24. augusta 2001 bolo zaslané odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku.

Dňa 26. septembra 2001 bola zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odpis zápisnice z pojednávania zo 7. júna 2001.

Dňa 1. októbra 2001 bol zaplatený súdny poplatok za odpis zápisnice.

Dňa 23. októbra 2001 bola vznesená námietka zaujatosti sudkyne právnou zástupkyňou navrhovateľa.

Dňa 6. novembra 2001 bolo predložené doplnenie dôvodov námietky zaujatosti sudkyne.

Dňa 8. januára 2002 bola zaslaná žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľa o vyhotovenie odpisu zápisnice z pojednávania 23. októbra 2001.

Dňa 5. februára 2002 bola zaslaná urgencia vo veci vyhotovenia odpisu zápisnice.

Dňa 25. februára 2002 bola zaslaná opätovná urgencia vo veci vyhotovenia odpisu zápisnice.

Dňa 12. septembra 2002 podal navrhovateľ sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní.

Dňa 23. januára 2003 bola zaslaná výzva sudcu Mgr. F. Č. právnej zástupkyne navrhovateľa, aby oznámila návrhy na doplnenie dokazovania.

Dňa 19. februára 2003 bol spis sp. zn. 29 C 500/97 zaslaný ústavnému súdu.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdením sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne, že k prietahom malo dôjsť od 14. apríla 2000 do 23. novembra 2000, od 20. februára

2001 do 7. júna 2001, od 7. júna 2001 do 23. októbra 2001 a od 23. októbra 2001 do 18. februára 2003. Ústavný súd sa zaoberal celkovým priebehom súdneho konania.

Dňa 30. októbra 1997 podal sťažovateľ Okresnému súdu Košice I návrh na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy.

Dňa 27. novembra 1997 bol spis odstúpený z dôvodu miestnej nepríslušnosti Okresnému súdu Košice II.

Dňa 9. marca 1998 bola zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 25. marca 1998 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 25. marca 1998 bola zaslaná výzva na vyjadrenie k návrhu.

Dňa 19. mája 1998 bol vyžiadaný spis Okresného súdu Košice IV sp. zn. 940/97 - konanie o priestupku.

Dňa 15. júna 1998 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporcu k návrhu na začatie konania.

Dňa 18. júna 1997 sa konalo pojednávanie.

Dňa 13. októbra 1998 sa konalo pojednávanie (boli vypočutí svedkovia).

Dňa 12. januára 1999 sa konalo ďalšie pojednávanie (boli vypočutí svedkovia).

Dňa 25. januára 1999 odporca podal návrh na výsluch svedka.

Dňa 13. apríla 1999 sa konalo ďalšie pojednávanie (výsluchy svedkov).

Dňa 13. apríla 1999 bolo rozhodnuté rozsudkom (návrh sa zamietá).

Dňa 11. júna 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľa.

Dňa 8. júla 1999 bola odporcovi zaslaná výzva na vyjadrenie k odvolaniu.

Dňa 17. júna 1999 bola navrhovateľovi zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 30. júla 1999 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 5. augusta 1999 bolo predložené vyjadrenie odporcu k odvolaniu.

Dňa 20. októbra 1999 bol spis predložený krajskému súdu spolu s odvolaním.

Dňa 4. februára 2000 bolo nariadené pojednávanie na 22. február 2000.

Dňa 22. februára 2000 sa konalo pojednávanie a vo veci bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 370/99-75, ktorým bol zrušený rozsudok súdu

prvého stupňa a vec vrátená na ďalšie konanie. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 2000 a okresnému súdu bolo doručené 30. marca 2000.

Dňa 21. júla 2000 bol určený termín pojednávania na 23. november 2000.

Dňa 7. novembra 2000 došlo okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti navrhovateľa na pojednávaní, ktoré sa malo konať 23. novembra 2000.

Dňa 23. novembra 2000 sa konalo ďalšie pojednávanie, podľa zápisnice z pojednávania navrhovateľ sa ho nezúčastnil, odporca bol prítomný, pojednávanie bolo odročené na 20. február 2001.

Dňa 14. februára 2001 bolo pojednávanie zrušené (nariadené na 20. február 2001) z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.

Dňa 7. júna 2001 sa konalo pojednávanie.

Dňa 11. júna 2001 právna zástupkyňa navrhovateľa zaslala žiadosť o vyhotovenie odpisu zápisnice z pojednávania, ktoré sa konalo 7. júna 2001.

Dňa 8. augusta 2001 bola navrhovateľovi zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku 250 Sk za odpis zápisnice z pojednávania konaného 7. júna 2001.

Dňa 24. augusta 2001 bolo doručené odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku.

Dňa 26. septembra 2001 bola zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku za odpis zápisnice z pojednávania zo 7. júna 2001.

Dňa 1. októbra 2001 bol zaplatený súdny poplatok za odpis zápisnice.

Dňa 23. októbra 2001 bol spísaný úradný záznam – justičná stráž telefonovala sudkyňu, že pri prehliadke navrhovateľa sa našiel diktafón, žiadali o rozhodnutie, či sudkyňa povoľuje, aby navrhovateľ mal na pojednávaní diktafón, alebo ho majú vziať do úschovy. Sudkyňa odpovedala, že nepovoľuje použitie diktafónu na pojednávaní.

Dňa 23. októbra 2001 sa konalo pojednávanie. Na začiatku pojednávania požiadala právna zástupkyňa navrhovateľa o súhlas s vyhotovením zvukového záznamu z pojednávania. Sudkyňa súhlas odmietla udeliť. Právna zástupkyňa namietla zaujatosť sudkyne. Pojednávanie bolo odročené za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti sudkyne.

Dňa 6. novembra 2001 bolo predložené doplnenie dôvodov námietky zaujatosti sudkyne prednesenej na pojednávaní konanom 23. októbra 2001.

Dňa 8. januára 2002 bola zaslaná žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľa o vyhotovenie odpisu zápisnice z pojednávania 23. októbra 2001.

Dňa 5. februára 2002 bola zaslaná urgencia vo veci vyhotovenia odpisu zápisnice.

Dňa 25. februára 2002 bola zaslaná opätovná urgencia vo veci vyhotovenia odpisu zápisnice.

Dňa 5. marca 2002 bolo vyžiadané zaslanie odpisu zápisnice.

Dňa 9. apríla 2002 bolo vypracované vyjadrenie sudkyne k námietke zaujatosti vznesenej navrhovateľom („V predmetnej právnej veci nie som zaujatá v prospech ani v neprospech žiadneho účastníka. Vykonávam dokazovanie v zmysle príslušných ustanovení OSP a zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach. Nemám však námietky, aby vec bola pridelená na ďalšie rozhodovanie a konanie inému sudcovi“).

Dňa 13. marca 2002 ústavný súd prijal sťažnosť navrhovateľa na ďalšie konanie uznesením sp. zn. II. ÚS 26/02 (porušenie základného práva sťažovateľa na slobodné vyhľadávanie informácií - odňatie diktafónu pred pojednávaním 23. októbra 2001 justičnou strážou).

Dňa 12. júna 2002 bol spis spolu s vyjadrením sudkyne k námietke zaujatosti doručený krajskému súdu.

Dňa 28. júna 2002 bolo uznesením krajského súdu č. k. 15 Nc 43/02-114 rozhodnuté o vylúčení sudkyne z prejednávania a rozhodovania vecí a vec bola vrátená súdu prvého stupňa bez meritórneho vybavenia s úlohou pre sudkyňu, aby sa konkrétne vyjadrila ku všetkým bodom námietok jej zaujatosti obsiahnutých v podaní z 2. novembra 2001, pretože jej vyjadrenie z 9. apríla 2002 je nekonkrétne vo vzťahu k jednotlivým bodom námietok, a preto nemožno rozhodnúť o jej vylúčení. Na č. l. 117 spisu sa nachádza vyjadrenie sudkyne k sťažnosti navrhovateľa podanej ústavnému súdu. Vyjadrenie je bez dátumu a je adresované predsedovi okresného súdu.

Dňa 12. septembra 2002 bola predsedovi okresného súdu doručená sťažnosť navrhovateľa na prietahy v konaní.

Dňa 11. novembra 2002 bolo predsedovi okresného súdu doručené podanie sudkyne spolu so spisom, v ktorom sudkyňa vyslovila súhlas s vylúčením jej osoby

z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci. Uvádza, že po podaní sťažnosti navrhovateľom ústavnému súdu a sťažnosti na prietahy v konaní sa zmenil vnútorný postoj k veci, ako aj k samotnému navrhovateľovi tak, že pri ďalšom konaní by veľmi ťažko udržala vnútorný pocit nestrannosti a nezaujatosti. V tomto podaní sa uvádza, že k sťažnosti navrhovateľa sa sudkyňa vyjadrila podrobne a nevie, prečo sa jej vyjadrenie k sťažnosti navrhovateľa ústavnému súdu v spise nenachádza, a preto krajský súd uznesením z 28. júna 2002 vrátil vec súdu prvého stupňa s tým, aby sa konkrétne vyjadrila ku všetkým bodom obsiahnutým v podaní z 2. novembra 2001, ktoré je totožné so sťažnosťou podanou ústavnému súdu.

Dňa 18. novembra 2002 bola elektronickou podateľňou vec pridelená sudcovi Mgr. F. Č.

Dňa 23. januára 2003 bola právnej zástupkyňi navrhovateľa doručená výzva sudcu, aby oznámila návrhy na doplnenie dokazovania.

Dňa 19. februára 2003 bol spis sp. zn. 29 C 500/97 zaslaný ústavnému súdu.

Ústavný súd teda zistil, že nekonaním okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 prvou vetou dohovoru, keď v období od 14. apríla 2000 (právoplatnosť uznesenia krajského súdu č. k. 13 Co 370/99-75, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátená na ďalšie konanie) do 23. novembra 2000 (pojednávanie) sa nekonalo 7 mesiacov a v období od 6. novembra 2001 (doplnenie dôvodov námietky zaujatosti právnu zástupkyňou navrhovateľa) do 18. novembra 2002 (pridelenie veci novému sudcovi) sa nekonalo 12 mesiacov. Celkové prietahy v konaní pred okresným súdom sú 19 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 29 C 500/97, ústavný súd mu prikázal v uvedenom konaní konať bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk. Svoj návrh odôvodnil tak, že vzhľadom na dobu konania a na predmet konania (ochrana osobnosti) možno ťažko predpokladať, že aj v prípade úspechu by bola poskytnutá primeraná a účinná satisfakcia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu a ťažšiu možnosť dosiahnutia nápravy v rámci ochrany osobnosti, ak konanie prebieha dlhú dobu. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (II. ÚS 26/96). Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu oprávnenou osobou. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Základné právo na prejednanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu

samotného sudcu. Obsahom práva ne prejedanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97).

Sťažovateľ tvrdí, že postupom okresného súdu bolo porušené aj jeho právo na prejedanie veci nestranným súdom, pretože zdĺhavosť pri predkladaní spisu na rozhodnutie o námietke zaujatosti znamená v skutočnosti to, že nebolo možné zákonným spôsobom o tejto námietke rozhodnúť. Ústavný súd sa nestotožnil s právnym názorom sťažovateľa a vyhodnotil dobu súvisiacu s vyjadrením sudkyne k námietke zaujatosti a predložením spisu krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti ako porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie ako porušenie základného práva na prerokovanie veci na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu nevyhovel.

Právna zástupkyňa žiadala ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za tri úkony (22. októbra 2002 - prevzatie a príprava zastupovania - 3 900 Sk, 2. januára 2003 - sťažnosť - 4 280 Sk, 24. februára 2003 - vyjadrenie - 4 280 Sk) a tri režijné paušály (1 x 100 Sk a 2 x 128 Sk). Spolu si trovy právneho zastúpenia vyčíslila vo výške 12 816 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnou zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania

uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol sčasti vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadost'účením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2001 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 11 693 Sk a za prvý polrok roku 2002 bola 12 811 Sk.

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej pomoci, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 8 398 Sk (za prvý úkon 3 900 Sk a režijný paušál 100 Sk, za druhý úkon 4 270 Sk a režijný paušál 128 Sk), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľa. Podľa § 25 citovanej vyhlášky sa odmena zaokrúhľuje na celé slovenské desaťkoruny nahor.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2003